

I. Disposicións xerais

XEFATURA DO ESTADO

11364 *LEI 13/2005, do 1 de xullo, pola que se modifica o Código civil en materia de dereito a contraer matrimonio. («BOE» 157, do 2-7-2005.)*

JUAN CARLOS I

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei.

I

A relación e convivencia de parella, baseada no afecto, é expresión xenuína da natureza humana e constitúe canle destacada para o desenvolvemento da personalidade, que a nosa Constitución establece como un dos fundamentos da orde política e a paz social. En consonancia con isto, unha manifestación sinalada desta relación, como é o matrimonio, vén ser recollida pola Constitución, no seu artigo 32, e considerada, en termos da nosa xurisprudencia constitucional, como unha institución xurídica de relevancia social que permite realizar a vida en común da parella.

Esta garantía constitucional do matrimonio ten como consecuencia que o lexislador non poderá descoñecer a institución, nin deixar de regulala de conformidade cos valores superiores do ordenamento xurídico e co seu carácter de dereito da persoa con base na Constitución. Será a lei que desenvolva este dereito, dentro da marxe de opcións aberta pola Constitución, a que, en cada momento histórico e de acordo cos seus valores dominantes, determinará a capacidade exixida para contraer matrimonio, así como o seu contido e réxime xurídico.

A regulación do matrimonio no dereito civil contemporáneo reflectiu os modelos e valores dominantes nas sociedades europeas e occidentais. A súa orixe radica no Código civil francés de 1804, do cal innegablemente trae causa o español de 1889. Neste contexto, o matrimonio configurouse como unha institución, pero tamén como unha relación xurídica que tan só se puido establecer entre persoas de distinto sexo; de feito, en tal diferenza de sexo se encontrou tradicionalmente un dos fundamentos do recoñecemento da institución polo dereito do Estado e polo dereito canónico. Por iso, os códigos dos dous últimos séculos, reflectindo a mentalidade dominante, non precisaban prohibir, nin sequera referirse, ao matrimonio entre persoas do mesmo sexo, pois a relación entre elas en forma ningunha se consideraba que puidese dar lugar a unha relación xurídica matrimonial.

Pero tampouco en forma ningunha lle cabe ao lexislador ignorar o evidente: que a sociedade evoluciona no

modo de conformar e recoñecer os diversos modelos de convivencia, e que, por iso, o lexislador pode, incluso debe, actuar en consecuencia, e evitar toda quebra entre o dereito e os valores da sociedade cuxas relacións debe regular. Neste sentido, non cabe dúbida de que a realidade social española do noso tempo devén moito máis rica, plural e dinámica que a sociedade en que xorde o Código civil de 1889. A convivencia como parella entre persoas do mesmo sexo baseada na afectividade foi obxecto de recoñecemento e aceptación social crecente, e superou arraigados prexuízos e estigmatizacións. Admítese hoxe sen dificultade que esta convivencia en parella é un medio a través do cal se desenvolve a personalidade dun amplo número de persoas, convivencia mediante a cal se prestan entre si apoio emocional e económico, sen máis transcendencia que a que ten lugar nunha estrita relación privada, dada a súa, ata o de agora, falta de recoñecemento formal polo dereito.

Esta percepción non só se produce na sociedade española, senón tamén en ámbitos máis amplos, como se reflecte na Resolución do Parlamento Europeo, do 8 de febreiro de 1994, en que expresamente se lle pide á Comisión Europea que presente unha proposta de recomendación para os efectos de pór fin á prohibición de contraer matrimonio ás parellas do mesmo sexo, e garantirles os plenos dereitos e beneficios do matrimonio.

II

A Historia evidencia unha longa traxectoria de discriminación baseada na orientación sexual, discriminación que o lexislador decidiu remover. O establecemento dun marco de realización persoal que permita que aqueles que libremente adoptan unha opción sexual e afectiva por persoas do seu mesmo sexo poidan desenvolver a súa personalidade e os seus dereitos en condicións de igualdade converteuse en exixencia dos cidadáns do noso tempo, unha exixencia á cal esta lei trata de lle dar resposta.

Certamente, a Constitución, ao lle encomendar ao lexislador a configuración normativa do matrimonio, non exclúe en forma ningunha unha regulación que delimite as relacións de parella dunha forma diferente á que existise ata o momento, regulación que dea cabida ás novas formas de relación afectiva. Pero, ademais, a opción reflectida nesta lei ten uns fundamentos constitucionais que deben ser tidos en conta polo lexislador. Así, a promoción da igualdade efectiva dos cidadáns no libre desenvolvemento da súa personalidade (artigos 9.2 e 10.1 da Constitución), a preservación da liberdade no que ás formas de convivencia se refire (artigo 1.1 da Constitución) e a instauración dun marco de igualdade real no gozo dos dereitos sen discriminación ningunha por razón de sexo, opinión ou calquera outra condición persoal ou social (artigo 14 da Constitución) son valores consagrados constitucionalmente cuxa plasmación se

debe reflectir na regulación das normas que delimitan o status do cidadán, nunha sociedade libre, pluralista e aberta.

Desde esta perspectiva ampla, a regulación do matrimonio que agora se instaura trata de lle dar satisfacción a unha realidade palpable, cuxos cambios asumiu a sociedade española coa contribución dos colectivos que viñeron defendendo a plena equiparación en dereitos para todos con independencia da súa orientación sexual, realidade que require un marco que determine os dereitos e as obrigas de todos cantos formalizan as súas relacións de parella.

No contexto sinalado, a lei permite que o matrimonio sexa celebrado entre persoas do mesmo ou distinto sexo, con plenitude e igualdade de dereitos e obrigas calquera que sexa a súa composición. En consecuencia, os efectos do matrimonio, que se manteñen na súa integridade respectando a configuración obxectiva da institución, serán únicos en todos os ámbitos con independencia do sexo dos contraentes; entre outros, tanto os referidos a dereitos e prestacións sociais como á posibilidade de ser parte en procedementos de adopción.

Así mesmo, procedeuse a unha imprescindible adaptación terminolóxica dos distintos artigos do Código civil que se refiren ou traen causa do matrimonio, así como dunha serie de normas do mesmo código que conteñen referencias explícitas ao sexo dos seus integrantes.

En primeiro lugar, as referencias ao marido e á muller substituíronse pola mención aos cónxuxes ou aos consortes. En virtude da nova redacción do artigo 44 do Código civil, a acepción xurídica de cónxuxe ou de consorte será a de persoa casada con outra, con independencia de que ambas sexan do mesmo ou de distinto sexo.

Subsiste, non obstante, a referencia ao binomio formado polo marido e a muller nos artigos 116, 117 e 118 do Código, dado que os supostos de feito a que se refiren estes artigos só se poden producir no caso de matrimonios heterosexuais.

Por outra parte, e como resultado da disposición adicional primeira desta lei, todas as referencias ao matrimonio que se conteñen no noso ordenamento xurídico se deberán entender aplicables tanto ao matrimonio de dúas persoas do mesmo sexo como ao integrado por dúas persoas de distinto sexo.

Artigo único. *Modificación do Código civil en materia de dereito a contraer matrimonio.*

O Código civil modifícase nos seguintes termos:

Un. Engádeselle un segundo parágrafo ao artigo 44, coas seguinte redacción:

«O matrimonio terá os mesmos requisitos e efectos cando ambos os contraentes sexan do mesmo ou de diferente sexo.»

Dous. O artigo 66 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 66.

Os cónxuxes son iguais en dereitos e deberes.»

Tres. O artigo 67 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 67.

Os cónxuxes débense respectar e axudar mutuamente e actuar en interese da familia.»

Catro. O primeiro parágrafo do artigo 154 queda redactado nos seguintes termos:

«Os fillos non emancipados están baixo a potestade dos seus proxenitores.»

Cinco. O primeiro parágrafo do artigo 160 queda redactado nos seguintes termos:

«Os proxenitores, aínda que non exerzan a patria potestade, teñen o dereito de relacionarse cos seus fillos menores, excepto cos adoptados por outro ou conforme o disposto en resolución xudicial.»

Seis. O parágrafo 2.º do artigo 164 queda redactado nos seguintes termos:

«2.º Os adquiridos por sucesión en que un ou ambos dos que exerzan a patria potestade fosen xustamente desherdados ou non puidesen herdar por causa de indignidade, que serán administrados pola persoa designada polo causante e, no seu defecto e sucesivamente, polo outro proxenitor ou por un administrador xudicial especialmente nomeado.»

Sete. O punto 4 do artigo 175 queda redactado nos seguintes termos:

«4. Ninguén pode ser adoptado por máis dunha persoa salvo que a adopción se realice conxunta ou sucesivamente por ambos os cónxuxes. O matrimonio celebrado con posterioridade á adopción permítelle ao cónxuxe a adopción dos fillos do seu consorte. En caso de morte do adoptante, ou cando o adoptante sufra a exclusión prevista no artigo 179, é posible unha nova adopción do adoptado.»

Oito. O punto 2 do artigo 178 queda redactado nos seguintes termos:

«2. Por excepción subsistirán os vínculos xurídicos coa familia do proxenitor que, segundo o caso, corresponda:

1.º Cando o adoptado sexa fillo do cónxuxe do adoptante, aínda que o consorte falecese.

2.º Cando só un dos proxenitores fose legalmente determinado, sempre que tal efecto fose solicitado polo adoptante, o adoptado maior de doce anos e o proxenitor cuxo vínculo deba persistir.»

Nove. O parágrafo segundo do artigo 637 queda redactado nos seguintes termos:

«Exceptúanse desta disposición as doazóns feitas conxuntamente a ambos os cónxuxes, entre os cales terá lugar aquel dereito, se o doador non tiver disposto o contrario.»

Dez. O artigo 1323 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1323.

Os cónxuxes poderanse transmitir por calquera título bens e dereitos e celebrar entre si toda clase de contratos.»

Once. O artigo 1344 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1344.

Mediante a sociedade de gananciais fanse comúns para os cónxuxes as ganancias ou beneficios obtidos indistintamente por calquera deles, que lles serán atribuídos por metade ao disolverse aquela.»

Doce. O artigo 1348 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1348.

Sempre que pertenza privativamente a un dos cónxuxes unha cantidade ou crédito pagadoiros en certo número de anos, non serán gananciais as sumas que se cobren nos prazos vencidos durante o matrimonio, senón que se estimarán capital dun ou doutro cónxuxe, segundo a quen pertenza o crédito.»

Trece. O artigo 1351 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1351.

As ganancias obtidas por calquera dos cónxuxes no xogo ou as procedentes doutras causas que eximan da restitución pertencerán á sociedade de gananciais.»

Catorce. O artigo 1361 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1361.

Presúmense gananciais os bens existentes no matrimonio mentres non se probe que pertencen privativamente a un dos dous cónxuxes.»

Quince. O parágrafo 2.º do artigo 1365 queda redactado nos seguintes termos:

«2.º No exercicio ordinario da profesión, arte ou oficio ou na administración ordinaria dos propios bens. Se un dos cónxuxes for comerciante, observarase o disposto no Código de comercio.»

Dezaseis. O artigo 1404 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1404.

Feitas as deducións nos bens inventariados que prefixan os artigos anteriores, o remanente constituirá o haber da sociedade de gananciais, que se dividirá por metade entre os cónxuxes ou os seus respectivos herdeiros.»

Dezasete. O artigo 1458 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 1458.

Os cónxuxes poderanse vender bens reciprocamente.»

Disposición adicional primeira. *Aplicación no ordenamento.*

As disposicións legais e regulamentarias que conteñan algunha referencia ao matrimonio entenderanse aplicables con independencia do sexo dos seus integrantes.

Disposición adicional segunda. *Modificación da Lei do 8 de xuño de 1957, sobre o Rexistro civil.*

Un. O artigo 46 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 46.

A adopción, as modificacións xudiciais de capacidade, as declaracións de concurso, ausencia ou falecemento, os feitos relativos á nacionalidade ou veciñanza e, en xeral, os demais inscribibles para os cales non se establece especialmente que a inscrición se faga noutra sección do rexistro, inscribi-

ránse á marxe da correspondente inscrición de nacemento.

Cantos feitos afecten a patria potestade, salvo a morte dos proxenitores, inscribíranse á marxe da inscrición de nacemento dos fillos.»

Dous. O artigo 48 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 48.

A filiación paterna ou materna constará na inscrición de nacemento á súa marxe, por referencia á inscrición de matrimonio dos pais ou por inscrición do recoñecemento.»

Tres. O artigo 53 queda redactado nos seguintes termos:

«Artigo 53.

As persoas son designadas polo seu nome e apelidos, correspondentes a ambos os proxenitores, que a lei ampara fronte a todos.»

Disposición derradeira primeira. *Título competencial.*

Esta lei dítase ao abeiro da competencia exclusiva do Estado en materia de lexislación civil recoñecida polo artigo 149.1.8.ª da Constitución española sen prexuízo da conservación, modificación e desenvolvemento polas comunidades autónomas dos dereitos civís, forais ou especiais, alí onde existan e das normas aprobadas por estas en desenvolvemento das súas competencias en dereito civil.

Disposición derradeira segunda. *Entrada en vigor.*

Esta lei entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no «Boletín Oficial del Estado».

Por tanto,
Mando a todos os españois, particulares e autoridades, que cumpran e fagan cumprir esta lei.

Valencia, 1 de xullo de 2005.

JUAN CARLOS R.

O presidente do Goberno,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

11365 LEI 14/2005, do 1 de xullo, sobre as cláusulas dos convenios colectivos referidas ao cumprimento da idade ordinaria de xubilación. («BOE» 157, do 2-7-2005.)

JUAN CARLOS I

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

I

Esta lei ten por obxecto incorporar ao texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, aprobado polo Real decreto lexislativo 1/1995, do 24 de marzo, unha disposición para que nos convenios colectivos se poidan establecer cláusulas que posibiliten, en determinados